

Дыяспара

Сяржук Сокалаў-Воюш

Дзьве тысячы гадоў таму грэкі назвалі расьцярушаны гэбрайскі народ „дыяспарай“.

Нягледзячы на старажытнасьць зьявы, слова „дыяспара“ ў савецкіх слоўніках не было. Усіх, хто апынуўся па-за межамі СССР, апрача дыпляматаў, консулаў і шпіёнаў, на гістарычнай радзіме называлі здраднікамі, адшчапенцамі і нягоднікамі. Нават на дзе-якія прасавецкія эмігранцкія арганізацыі саветы пазіралі зь недаверам, хаця й выкарыстоўвалі іх у сваіх прапагандысцкіх мэтах.

Пры канцы мінулага — пачатку гэтага стагодзьдзя *дыяспара* ў нашай мове з посьпехам замянялася словам „зямляцтва“, пагатоў што і зямляцтваў тых было няшмат. Пазьней, калі згуртаваная эміграцыя колькасна пабольшала і пачала складацца ў кожнай краіне зь некалькіх зямляцтваў, спатрэбілася новае слова, якое абымала б усе зямляцтвы таго ці іншага краю, а таксама зямляцтвы розных краёў. Гэтым словам і стала *дыяспара*. Аб'ектыўна беларуская мова не патрабавала такога наватарства. З посьпехам да значэньня *дыяспара* можна было разьвіць любое з наступных словаў: аб'яднаньне, супольнасьць, зьвяз, грамада, хаўрус, расьцярушаньне ды яшчэ многа іншых.

Слова „дыяспара“ ўвайшло ў нашу мову. Але *дыяспарай* не называюць беларусаў, якія жывуць па-за межамі сучаснай Беларусі, але на спрадвечна беларускіх землях — Смаленшчыне, Беласточчыне, Віленшчыне, Чарнігаўшчыне, Пскоўшчыне ці Браншчыне.

Найбольшыя беларускія *дыяспары* існуюць у ЗША, Аўстраліі, Аргентыне, Расеі. Адна з найбольш характэрных іхных рысаў — нацыянальная актыўнасьць у краінах жыцьця і ня меншая актыўнасьць у справе разнастайнай дапамогі Бацькаўшчыне. Дзякуючы *дыяспары* наш народ ня страціў ідэяў незалежнасьці, увасобленых у Беларускай Народнай Рэспубліцы.

Дэмакрат

Вольга Караткевіч

На пытаньне „хто вы?“ беларускі апазыцыянэр сыціпла адкажа: *дэмакрат*. На пытаньне „хто прычына згаленьня насельніцтва?“ вялікая частка апошняга, якую *дэмакраты* грэбліва назвалі электаратам, упэўнена й адкажа — *дэмакраты*. У палітычных дэбатах каля гарадзкіх пад'ездаў і на вясковых лаўках беларускі люд чыхвосьціць хвалёную заходнюю *дэмакратыю*, якая навязвае братом па славянскай крыві свае, прымітыўныя, як гамбургер, *дэмакратычныя* стандарты. А таксама корміць тутэйшага *дэмакрата*, адзінай работай якога — ладзіць пэрформансы каля Менскае опэры ці дыскрэдытаваць палітыку *дэмакратычна* абранага першага прэзыдэнта Беларусі ў якім-небудзь Страсбургу.

Чаму на постсавецкай прасторы так ня любяць *дэмакратаў*? Таму што апроч „прыхільніка *дэмакратыі*“ для савецкага чалавека *дэмакрат* быў